

Flerspråklige barn i barnehagen

Overgangen ved barnehagestart for flerspråklige barn:
personalets rolle og betydning for språktilegnelse

Svetlana Malyavkina

Kandidatnummer: 427

Bacheloroppgave

BDBAC4900

Trondheim, 04/2021

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

Innholdsfortegnelse

Forord	s. 3
1. Innledning	s. 4
1.1. Bakgrunn for valg av tema	s.5
1.2. Problemstilling, avgrensning og presisering	s. 5
1.3. Valg av litteratur	s. 6
1.4. Oppgavens oppbygning	s. 7
1.5. Etske retningslinjer	s. 7
2. Teoridelen	s. 9
2.1 Flerspråklige barn i barnehagen	s. 9
2.1.1 Norsk som andre språk	s. 10
2.1.2 Morsmål som en plattform for tilegnelse av norsk	s. 10
2.1.3 Kommunikasjon med flerspråklige barn	s. 11
2.1.4 Foreldre samarbeid	s. 12
2.2 Språktilegnelse hos barn med et annet morsmål enn norsk	s. 13
2.2.1. Språkmiljø i barnehagen og betydning av en god språkutvikling	s. 13
2.3 Voksnes rolle	s. 15
3. Metode	
3.1 Kvalitativ forskning	s. 17
3.2 Valg av metode	s. 17
3.2.1 Intervju som forsknings metode	s.18
3.3 Utvalg av informanter	s. 19
3.4 Metodekritikk	s. 19
3.4.1. Reliabilitet og validitet	s. 20
3.5 Adgang til felten	s. 20
3.6 Gjennomføring av intervju	s. 21
3.7 Analysearbeid	s. 22
4. Presentasjon av drøfting og funn	s.24
4.1. De ansattes rolle og betydning	s.24
4.1.1 Kommunikasjon med flerspråklige barn	s.24
4.1.2 Bruk av hjelpemidler	s. 26
4.2. Tilegnelse av språk hos barn med et annet morsmål enn norsk	s. 26
4.2.1. De voksnes rolle og anerkjennende væremåte	s. 27

4.2.2 Rikt språkmiljø	s.28
4.2.3 Morsmål og foreldresamarbeid	s. 30
5. Avslutning og konklusjon	s. 32
6. Litteraturliste	s. 33
7. Vedlegg	s. 35
4.1 Informasjons- og samtykkeskjema	s. 35
4.2 Intervjuguide	s. 37
4.3 Transkribering av data	s. 38
4.4 Avtale om publisering	s.48

Forord

Arbeidet med bacheloroppgaven var en spennende og krevende reise. Dette er et resultat av det jeg brenner for: flerspråklige barn og hvilken rolle voksne spiller i prosessen for å hjelpe fremmedspråklige barn å tilegne seg nytt språk.

Jeg vil først takke veilederne mine, Atle Krogstad og Mariann Doseh for alt hjelp, inspirasjon, engasjement og tilbakemeldinger. Deres hjelp, støtte og oppmuntring gjennom hele prosessen har vært avgjørende for at denne oppgaven ble som den ble.

Takk til mine engasjerte informanter som ønsket å stille opp til intervju på kort varsel og viste stor interesse for temaet jeg har valgt. Dere får lese oppgaven min når den er klar.

Hjertelig takk sendes også til alle mine venner og nabo som stilte opp da det trengtes, støttet meg under studieløpet og ga meg mulighet til å nå målet. Spesielt takker jeg dattera mi for all tålmodighet hun viste gjennom alle studieårene når jeg måtte dra på samlingsukene. Som nygift har jeg også fått mye støtte av mannen min det siste året.

Innledning

I dag snakkes det over to hundre språk i Norge. Statistisk sentralbyrå (sist endret 02.03.21) viser at hele 92,8 % av alle barn i alderen 1-5 år har plass i barnehage. Ifølge Utdannings direktoratet (sist endret: 25.02.2020) går det 275 800 barn i barnehage i Norge, der 19 prosent av barna i barnehagen er minoritetsspråklige.

Flere stortingsmeldinger har fokus på barnehagen som arena for god språkstimulering, blant annet St. meld. nr. 23 (2007-2008) «Språk bygger broer». Denne meldingen ser på utfordringer og tiltak for å styrke språkopplæringen i et livslangt perspektiv. Meldingen legger til grunn en helhetlig språkpolitikk «med vekt på norskspråklig og flerspråklig mangfold, nordisk språkfelleskap og allsidig fremmedspråklig kompetanse» (ibid:7).

Å fremme kommunikasjon og språk er en av de viktigste formål og innhold for barnehagens oppgaver der barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling (Utdanningsdirektoratet, 2017. s.23) og at barna skal støttes i å kommunisere og delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling. Rammeplanen anerkjenner at det finnes mange måter å være norsk på og at det kulturelle mangfoldet skal gjenspeiles i barnehagen. Det vektlegges at barn som har annet morsmål enn norsk og lærer norsk som sitt andrespråk i barnehagen, skal få mulighet til å uttrykke seg og bli forstått av andre barn og voksne.

Vi bruker språket til å kommunisere med andre, men språket er ikke bare lyder og bokstaver. Språket er et kommunikasjonsmiddel, et redskap for samhandling mellom mennesker, både verbalt og non-verbalt. Det er et hjelpemiddel for å uttrykke sine følelser og tanker og for å skape kontakt med omgivelsen, gjøre seg forståelig og bli forstått. Det er derfor utvikling av språkkompetanse hos barn er viktig.

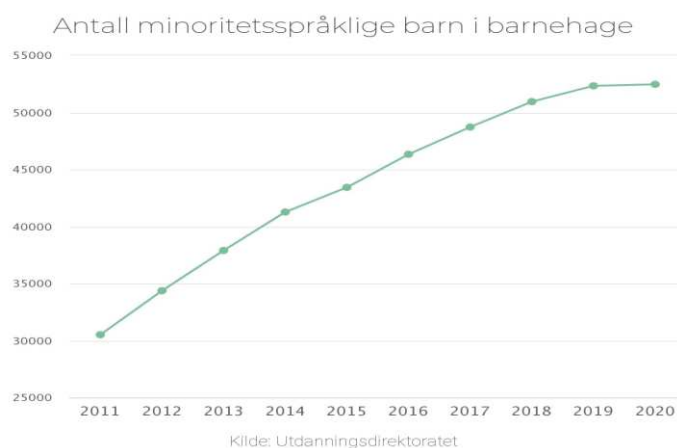
Stortingsmelding 41 om kvalitet i barnehagen (Kunnskapsdepartement, 2009, kapittel 9.4.2) fremhever språkstimulering som en av barnehagens viktigste oppgaver, og ifølge Rammeplan for barnehagen (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 23-24) skal personalet være bevisst på sine roller som språklige forbilder og være lydhøre i kommunikasjon med alle barn. De skal også bidra til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen og støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål og samtidig aktivt fremme og utvikle barnas kompetanse i norsk.

Å øke min bevissthet om personalets rolle for språktilegnelse ved overgangsperioden hos flerspråklige barn setter jeg som formålet for arbeidet med denne bacheloroppgaven.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Det er både mine arbeids og personlige erfaringer som har påvirket mitt valg av tema. Etter egne erfaringer som mor til et barn som startet i barnehagen uten å ha noen kunnskap i norsk og som en assistent i barnehagen med erfaringer med flerspråklige barn, ser jeg hvor stor betydning for barn i overgangsperiode ved barnehagestart barnehageansatte har. Dette gjelder spesielt for flerspråklige barn uten norskspråktilegnelsen. Uansett av at temaet om flerspråklige barn er blitt løftet opp tidligere mange ganger, synes jeg er dette temaet fortsatt er dagsaktuelt på grunn av den globale migrasjonsprosessen. Globaliseringsprosesser har gjort at det norske samfunnet har blitt mer mangfoldig, der mennesker kommer fra ulike språklige, kulturelle og religiøse bakgrunn (Gjervan, Andersen & Bleka, 2012, s.9).

Den økende antall barn med minoritets bakgrunn i barnehager i Norge har blitt nesten dobbelt så mange de siste 10 årene

(Bildet er lånt fra udir.no sin nettside)

1.2 Problemstilling, avgrensning og presisering

Språktilegnelse i barnehagen er et stort tema for en bacheloroppgave. Derfor har jeg avgrenset meg først for «fremmedspråklige barn i barnehagen» og videre ved hjelp av tilbakemeldinger fra veilederne mine, har jeg avgrenset temaet mitt til hvilken rolle de voksne spiller i barnehagen for tilegnelse av kunnskaper av et nytt språk.

Jeg velger å se på hvordan barnehageansattes rolle er viktig for barns språktilegnelse og spesielt for barn med annet morsmål enn norsk. Jeg ønsker å analysere hvilken rolle og hvilken betydning for språkutvikling hos flerspråklige barn personalet ved barnehagestart har. Derfor

ble min problemstilling som følger: «Hvilken betydning har barnehageansatte for språktilegnelse hos barn med et annet morsmål enn norsk ved barnehagestart?».

Jeg legger vekt på barnehageansatte sin rolle for språktilegnelse av norsk som andrespråk i problemstillingen min. Samtidig synes jeg at jeg ikke kan unngå tema om barnets morsmål når jeg skal skrive om tilegnelse av norsk språk, hvor jeg ser på morsmål som en viktig plattform for utvikling av språkkunnskaper. Derfor velger jeg å belyse temaet om morsmål i den teoretiske delen

For å svare på problemstillingen har jeg sett på teori og forskning og jeg har intervjuet to pedagogiske ledere på småbarnsavdelinger ved to forskjellige barnehager. Jeg ønsket å finne ut om praksisen som handler om språklige arbeid med barn med et annet morsmål enn norsk i barnehage og om hvordan denne praksisen kan støtte barnehagens arbeid. For å svare på problemstillingen, har jeg valgt å se på hvilken praksis de ulike barnehagene har og hvilke tanker barnehagelærerne har om temaet ut ifra deres faglige kompetanse og erfaringer

For variasjon i teksten veksler jeg mellom å bruke «tospråklige barn», «barn med et annet morsmål enn norsk» og «flerspråklige barn».

Jeg velger kriterieutvalg strategi for å avgrense mitt prosjekt, der jeg inviterer deltakere til en undersøkelse ut fra spesielle kriterier. Kriterieutvalg brukes ved «å studere noe som er knyttet til deltakerne: erfaringer, opplevelser, problemer og så videre» (Tjora, 2012, s. 34).

Problemstillingen gir retningslinjer for hvordan prosjektet kan utformes og danner utgangspunktet for undersøkelsen (Thagaard, 2013, s. 49)

1.3 Valg av litteratur

Jeg har tilbragt mye tid på bibliotek, både fysisk og ved å lese tilgjengelige artikler via Oria. Dette har vært en viktig ressurs i søket etter fagstoff, både i form av bøker, tidsskrifter og elektroniske kilder. Noe fagbøker var anbefalt av veilederne mine, andre har jeg funnet ved å bruke søkeportalen.

Jeg har valgt å støtte meg til litteratur av forfattere med stor kunnskap om flerspråklighet og arbeid med flerspråklige barns språktilegnelse i barnehagen. Faglitteratur om foreldresamarbeid i barnehagen var også viktig.

1.4 Oppgavens oppbygning

I det første kapitelet har jeg nå presentert tema og problemstilling og begrunnet valget mitt for oppgaven min, samt har jeg presentert, relevant litteratur og gitt innblikk på etiske retningslinjer. Videre vil jeg gå inn på fagstoffet som utgjør oppgavens teoretiske plattform. Her vil jeg blant annet gjøre rede for hva det betyr å være flerspråklig, hva språktilegnelse er og presentere betydning av voksens rolle i arbeid med språkutvikling. Etter det går jeg inn på temaer som er relevante i forhold til min problemstilling, slik som morsmål som en plattform for tilegnelse av norsk, foreldresamarbeid.

I metodekapittelet begrunner og beskriver jeg valg av forskningsmetoden og presenterer kvalitativt intervju med bruk av intervju for å utvikle data. I kapittel 4 presenterer jeg funnene fra intervjuene med barnehagelærerne og drøfter disse opp mot relevant teori. Til slutt kommer en avslutning, som blant annet inneholder en konklusjon på problemstillingen, og litteraturlisten.

1.5 Etiske retningslinjer

Intervju av andre personer for å utvikle data, innebærer behandling av personopplysninger, som gjør at jeg må ta noen etiske hensyn. Først har jeg sendt informasjon og samtykke skjema som inneholder nødvendig informasjon om prosjektet og om informantens rettigheter (se vedlegg 1). Ved gjennomføring av en kvalitativ undersøkelse som intervju, er kravet om et informert og frivillig samtykke noe man må ta hensyn til. Dette kravet er du også pålagt å oppfylle av personopplysningsloven (2000, § 8). Ved gjennomføring av et intervju skal informantene derfor gi et informert, frivillig og uttrykkelig samtykke om at vedkommende godtar behandling av opplysninger om seg selv (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 45).

Når man er i kontakt med andre mennesker i forbindelse med forskning, for eksempel ved dybdeintervjuer, bør aspekter som respekt, tillit, gjensidighet og konfidensialitet alltid prege denne kontakten (Tjora, 2017, s. 46). Konfidensialitet handler om at deltakerne anonymiseres i bacheloroppgaven og at de personopplysningene jeg fikk som kunne identifisere deltakerne ble lagret på en forsvarlig måte (Thaagard, 2018, s. 24).

Forskeren har et overordnet ansvar for å ivareta informanten gjennom hele forskingsprosessen (Dalen, s. 13). For å sikre informantene mine ved behandling av innsamlet data har jeg kodet dem med bokstaver «A» og «B». Siden jeg ikke har søkt om godkjennelse om behandling av personopplysninger til NSD, har jeg ikke tatt lydopptak. Notatene ble slettet etter transkribering

av samtalene. For å være sikker på at jeg har fått på papir alt som har vært sagt eller ment gjennom intervjuene, har jeg også bedt informanter om godkjenning av transkriberte samtaler. Aspekter som tillitt, konfidensialitet, respekt og gjensidighet vil prege kontakten vi har med våre informanter og hvordan vi oppfører oss påvirker kommunikasjonen. Selv om man kommer langt med vanlig høflig omgangstone og respektfull oppførsel, blir det viktig for forskeren å eksplisitte tenke de etiske prinsippene fordi relasjoner forsker- informant er ikke symmetrisk (Tjora, 2012, ss. 39 - 41)

Teoridelen

Teoriene gir oss ulike måter å forstå praksis på, de er med på å danne rammer for våre handlinger, og de hjelper til å begrunne våre handlinger overfor oss selv og andre, samtidig representerer de ingen objektive sannheter (Hogsnes, 2010, s.19).

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere den teoretiske delen som er relevant for problemstillingen min og avklare begrepene. Først vil jeg forklare hva legges det i begrepet «flerspråklige barn» og «morsmål». Jeg vil også avklare i den teoretiske delen hva språktilegnelse og språkutvikling er hos denne gruppen barn, og hva rikt språkmiljø handler om. Deretter vil jeg se på foreldresamarbeid og personalets rolle for språktilegnelse hos flerspråklige barn og avklare hva anerkjennende væremåte er. Jeg vil også si noen ord om hvordan kommunikasjon med flerspråklige barn bygges opp. I oppgaven min velger jeg å bruke begrepet «barn med et annet morsmål enn norsk» og «flerspråklige barn».

2.1 Flerspråklige barn

Som nevnt tidligere i innledningsdelen, er det 19 prosent av barna i barnehagen som er minoritetsspråklige (Utdanningsdirektoratet, sist endret: 25.02.2020). Det vil si at antall barn med minoritetsbakgrunn er cirka 52 402.

Hvem er de flerspråklige barna? Ved å søke på nett finner jeg denne definisjon: «Å være flerspråklig vil si at en behersker og bruker flere språk» (Wikipedia.no). En flerspråklig person kan veksle mellom ulike språk alt etter hvem vedkommende snakker med, og hvordan situasjonen er (ndla.no). NOU i sin utredning «Mangfold og mestring» (2010) definerer en flerspråklig person som «en person som er vokst opp med to eller flere språk og som identifiserer seg med disse språkene og/eller en person som identifiserer seg med flere språk og bruker flere språk i sin hverdag, selv om språkbeherskelsen ikke er like god på alle språk (s.27). Med andre ord, flerspråklig barn er barn med andre familiespråk enn norsk.

Å være flerspråklig betyr ikke at en har akkurat lik kommunikativ kompetanse på hvert språk, i praksis vil det nesten være slik at det ene språket dominerer på visse områder i livet, mens den andre språket dominerer på andre områder (Høigård, 2019, s. 137).

2.1.1 Norsk som andre språk

Barnehager kan forstås politisk som viktige arenaer for språkstimulering, særlig relatert til flerspråklige barn (Andersen, 2011). Barnehagen er for mange den primære arenaen for andrespråklæring, og det er her mange barn for første gang vil komme i aktiv kontakt med norsk språk og hvor språkferdighetene blir utviklet (Belseth, 2021). Andre språk brukes oftest om et språk som en person ikke har som førstespråk, det vil si morsmål, men det er det språket man lærer eller har lært, og bruker aktivt i dagligliv. Å ha en «aldersadekvat førstespråkkompetanse er en grunnleggende og viktig resurs i forhold til å tilegne seg norsk som andre språk» (Kibsgaard & Husby, 2014, s.20).

Når barn lærer et annet språk, er det en god situasjon når det nye språket kommer i tillegg til førstespråket, slik at begge språkene fortsetter å utvikles (Høigård, 2019, s.145). I dag er det rådende synet at flerspråklig utvikling er en helhetlig språkutvikling der begge/alle språkene utvikles, og at språkene utfyller og støtter hverandre.

2.1.2 Morsmål som ei plattform for tilegnelse av norsk

Morsmålet er det språket vi bruker mest eller det språket vi behersker best (Høigård, 2019, s. 140). Ofte brukes det også begrep «førstespråket». I forhold til de fleste flerspråklige barn, som er født eller vokst opp i Norge, kan denne definisjon av morsmål bli uaktuelt å bruke. Grunnen til dette kan være at de ikke bruker morsmålet sitt mest eller kan ikke morsmålet.

En annen definisjon på morsmål er «morsmål er et språket en har lært født, og som identifiserer seg med» (Høigård, 2019, s. 140). Et morsmål betegner i utgangspunktet foreldrenes språk. Morsmål er språket som snakkes i barnets hjem, enten av begge foreldrene eller av den ene av foreldrene, i kommunikasjon med barnet. Et barn kan således ha to morsmål (NOU, 2010, s. 27)

Morsmålet for mange er nært knyttet til følelser. Å miste morsmålet kan oppleves som å miste en del av sin identitet. (Høigård, 2019, s. 140). Belseth (2021) legger vekt på betydning annerkjennelse av bruk av førstespråk. Han sier: «Dersom praksisen i barnehagen er sånn at flerspråklige barns førstespråk ikke gis status, verdi og plass i barnehagen, kan dette være med på å svekke disse barnas posisjon i barnehagen, og deres bidrag til felleskapet som flerspråklige som en resurs heller blir sett på som et problem (s. 32). Dette kan også sees i sammenheng med at barna tror at hjemmet ikke har betydning og ved å frata barns muligheter til å utvikle seg på

førstespråket kan i en slik koloniserende handling være med på å ødelegge kulturelle verdier eller «måter å leve på» slik Fanon beskriver det (Belseth, 2021, s. 30- 33).

Morsmålet er en viktig resurs for barns mulighet til å gå i relasjoner med omgivelsen. Kibsgaard og Husby (2014) i sin bok «Norsk som andre språk» hevder til at: «... aldersadekvat morsmålskompetanse er en grunnleggende og viktig resurs i forhold til tilegnelse av norsk som andrespråk» og at opplæring i andrespråket «må bygge på de språklige og kunnskapsmessige ressurser barnet allerede har tilegnet seg» (s. 20). God beherskelse av morsmålet er av stor verdi for barnets identitet, trygghet og glede over sin egen kultur (Høigård, 2019, s.145).

Alle barna trenger et godt utviklet morsmål. Språket har egen verdi og spiller en stor rolle i identitetsutviklingen og for kontakten med barnets familie. Det har også stor betydning når barnet tilegner seg andrespråket. Barnehagen skal støtte bruk av de morsmålene som er representert i barnegruppa (Høigård, 2019, s.144).

Det norske språket er en viktig del av barnehagen, men førstespråket kan være desto viktigere i tilegnelsen av andrespråket, og i tillegg være med som en trygghetsfaktor. Ved at barna får snakke førstespråket kan de bli tatt på alvor, og samtidig møtt med toleranse og respekt (Belseth, 2021, s. 32). Videre skriver Belseth (2021) at ved å akseptere at barna som kan få henvende seg på førstespråket kan følge seg trygge i den norske barnehagekulturen, og i samhandling kan barna som snakker samme språk få støtte for å føle seg tryggere i barnehagen ved å benytte førstespråket i barnehagen (Belseth, 2021, ss. 34-36).

2.1.3 Kommunikasjon med flerspråklige barn

I kommunikasjon med flerspråklige barn i barnehagen brukes tegn til tale og kroppsspråket aktiv. Tegnstøttet tale vil si at en bruker tegnspråktegns for de mest meningsbærende ordene sammen med vanlig tale. Lenge før barna makter å uttrykke seg verbalt, kan de kommunisere ved hjelp av tegnspråkets bevegelse (Høigård, 2019, s.26). Et- åringer kommuniserer allerede godt ved å bruke og tolke kroppsspråklige og prosodiske signaler. Ved start i barnehagen blir ikke alltid barnets signaler forstått på den måte de er vant til og kan skape mye frustrasjon (Høigård, 2019, s. 28). Denne uttalelsen kan også være relevant til flerspråklige barn som ikke har lært seg norsk enda. Barn er sensitive og oppdager fort pedagogens evne til nærhet- eventuell mangler på denne. Å vise at en bryr seg, har barnets oppmerksomhet og bruker kropp og blick som sier «jeg er her for deg», betyr mye, selv om språklige barrierer hindrer verbal forståelse (Kibsgaard, S., s. 22)

Ved å ta i bruk de musiske elementene i samværet med barn viser vi at vi tar barnet på alvor som den det er. Sangen, reglene, rytmen, bevegelsen og leiken virker sammen og ansporer barnet til å delta. (Høigård, 2019, s. 27) I et språkutviklingsperspektiv kan vi si at dette skaper de beste betingelsene for barns språktilegnelse. (Høigård, 2019, s.27).

I språklig sammenheng er alt som har med lyd, klang, rytme og gjentakelse musiske elementer. Grunnlaget for språket ligger i det musiske (Høigård, 2019, s.24).

I det første leveåret er barnet mer følsomt for lyder, spesielt for de forskjellige kvalitetene i lyden fra menneskestemmer. Denne varheten for kvalitetene i stemmer gjør at små barn som vokser opp med mer enn ett språk, tilegner seg både to og tre språk helt aksentfritt.

Når voksne synger noe de selv liker, formidles glede og humør, trygghet, trøst og mange andre følelser. Sang skaper kontakt (Høigård, 2019, s.25)

2.1.4 Foreldre samarbeid

I forhold til foreldrene til flerspråklige barn er det mulig å kommunisere annerkjennelse, selv om det kan være vanskelig å forstå hva foreldrene prøver å si med ord. Det er selvfølgelig svært viktig at en ikke misforstår fullstendig, men det er viktigere at en med kropp og mimikk kommuniserer at en lytter, er interessert og forsøker å få tak i budskapet (Becher, 2006, s. 64). Det er viktig at foreldrene blir trygge på at barnehagen verdsetter barns morsmål. Foreldrene må bli oppfordret til å snakke morsmålet med barna også når de er i barnehagen og bruke morsmålet aktivt hjemme. I Walløes undersøkelse (2001) har foreldrene uttrykket at de føler større trygghet for barna når tospråklige assistenter med lik regionale språklige bakgrunn som dem selv er til stede (Becher, 2006, s.71). Det har stor betydning både for foreldrene og barna at de snakker samme språk, og at foreldrene kan bruke følelssespråket sitt morsmålet når de er sammen med barna sine (Høigård, 2019, s.145).

Gjensidig og varm kommunikasjon mellom foresatte og ansatte i barnehagen har positiv effekt på hvordan barna fungerer og trives. (Utdanningsdirektoratet, 2018, s.20) Daglig kontakt og uformell småprat om barnet og det som foregår i barnehagen, er en viktig base for foreldresamarbeidet. Ofte forstår foreldrene som er svake i norsk, mer enn det de kan uttrykke selv. I barnehagen foregår det mye av det uformelle samarbeidd med foreldrene ved innlevering og henting. Det er da personalet kan fortelle artige eller hverdagslige småting om barns hverdag. Dette vil oppleves hyggelige for foreldrene. Småprat i hverdagen der pedagogen viser interesse både for barnet og foreldrene, er en fin måte å skape tillit mellom foreldre og institusjon på (Becher, 2006, s.68)

2.2. Språktilegnelse og språkutvikling hos barn med annet morsmål enn norsk

Stadig flere barn vokser opp i Norge med et annet morsmål enn norsk. Språktilegnelse innebærer både å lære hva språket brukes til, og å lære selve språksystemet.

Begrepene språktilegnelse, språklæring, språkutvikling og språkstimulering brukes synonymt i faglitteratur, men i oppgaven min vil jeg konsentrere meg på begrepene «språktilegnelse» og «språkutvikling» mest. I det første ordet, tilegnelse, ligger det at det er barnet selv som er subjekt, barnet tilegner seg språk i samspill med andre. I læring perspektiv blir barnet et objekt, og det blir nærliggende å tenke at voksne må øve eller trene barnet i språk. I det tredje ordet, språkutvikling, er perspektivet forandring og vekst (Høigård, 2019, s.16).

Språktilegnelse innebærer både å lære hva språket brukes til, og å lære selve språksystemet. Språkutviklingen har betydning for alle sider av et barns utvikling, samt den sosiale og kognitive utviklingen. God sosial utvikling avhenger av stadig økende kommunikasjonsferdigheter, blant annet for lek og god kommunikasjon med jevnaldere. Den kognitive utviklinger avhengig av at barna utvikler språket så godt at det kan blir redskapet for tanken. For å kunne tilegne seg kunnskap og løse problemer ved hjelp av språket må de ha mange og godt organiserte begreper, og de må kunne bruke språket situasjonsavhengig (dekontekstualisert). Evne til å dekontekstualisere øker i siste del av barnehagealderen når barna deltar i utvidet tale (samtaler som går over mange turer om emner som er ikke knyttet til her -og-nå-situasjonen), og når de opplever høgtlesing og fortelling (Høigård, 2019, s.145). Det finnes to modeller for opplæring i andre språk: bevaringsmodell og overgangsmodell. Bevaringsmodellen har som mål at barna blir funksjonelt tospråklige, der begge språk skal fungere som redskap for læring. Overgangsmodellen setter som mål å utvikle ferdigheter i målspråket, der morsmålet kan være som redskap i starten av opplæring og opphører når barnet når tilstrekkelige ferdigheter i norsk.

2.2.1 Språkmiljø i barnehagen

Et rikt språkmiljø handler om her – og – nå- språk, der læring skjer gjennom deltakelse. Å styrke andrespråket vil være en viktig forutsetning for barns selvoppfatning, motivasjon for læring og for deres glede ved å høre til gruppen (Kibsgaard & Husby, 2014, s. 21). For den enkelte har språket tre hovedfunksjoner: Det brukes til kommunikasjon, det er redskap for tenking og læring, og det gir opplevelse av tilhørighet og identitet.

Gjennom språket får vi økende innsikt i oss selv, vi trer inn i felleskapet med de andre mennesker og får del i språksamfunnets kultur. Språket er avgjørende for kognitive, emosjonelle og sosiale utviklingen. (Høigård, 2019, s.15).

Småbarnsalderen har stor betydning for senere læring og språkutvikling. Gjennom barnehagedeltakelsen møter barna jevnaldrende og voksne i et tilrettelagt språkmiljø. Tidlige erfaringer med jevnaldrende har stor betydning for barns utvikling av samspillsferdigheter, noe som gjør barnehagen til en viktig arena for sosial utvikling, læring og etablering av vennskap (NOU, 2010, s.91)

Barnehagen er en viktig arena for alle barns språkutvikling, der barna kommer i aktiv kontakt med språk. Dette er meget viktig for barn med et annet morsmål enn norsk å bli badet i språket fra første dag. Arbeidsmåtene i forhold til norsktilegnelse i barnehagen består av spontane og planlagte aktiviteter. Gjennom spontane aktiviteter tilegner barna seg andrespråket gjennom å kommunisere i så naturlige situasjoner som mulig gjennom språklig samspill med omgivelsene. Dersom den uformelle kontakten med et norsk språkmiljø understøttes av strukturerte pedagogiske opplegg, vil en kunne etablere en språklæringsarena som gir gode muligheter for å utvikle norsk som andre språk (Kibsgaard & Husby, 2014, s. 16). Gjennom planlagte aktiviteter må pedagogen være aktiv til stede for de flerspråklige barna, kunne improvisere og ha evne til å finne språklæringspotensiale i det ulike barnehagens situasjoner ut fra barnas interesser og språkferdigheter. (Høigård, 2019, s. 150). Det er den pedagogiske lederen som har ansvaret for å skape et så godt språkmiljø at barna lærer norsk i barnehagen (Høigård, 2019, s. 150).

Høigård påpeker at musikalske aktiviteter er viktige hverdagsaktiviteter i barnehagen og de rommer store muligheter for språklæring. Når barna er i ferd med å lære seg norsk, inviteres de inn i et felleskap der barnegruppa framsier en regel med bevegelse til, barn kan gjøre bevegelsene sammen med de andre først og lære ordet etter på. Det er tilsvarende med sanger. Gjennom sangen får det flerspråklige barnet mulighet til å nøye observere flere som bruker andrespråket, og kan deretter herme. Barn synger på norsk før de snakker norsk. De forstår kroppsspråket, melodien og rytmen. Sangen gjør det lettere for hjernen å huske språklige trekk som utale, prosode, ordformer, fraser, setningsoppbygging og ikke minst mening. (Høigård, 2019, s. 154-155).

Barnehage har en viktig oppgave for å sørge at alle barn, uansett sosial og kulturell bakgrunn, uansett morsmål og uansett forutsetninger for å lære språk, får delta i meningsfylt kommunikasjon og daglig samvær med barn og voksne, og dermed får gode muligheter for kommunikativ utvikling (Høigård, 2019, s. 167)

Barna er forskjellige, men behovet for særlig nærkontakt kan være sterkt hos barn so skal tilpasse seg både et nytt språk og en ny kultur i barnehagen (Kibsgaard, S., s. 23). For å støtte flerspråklige barna kan ansatte synliggjøre språkene deres og anerkjenne dem, og etablere et nært samarbeid med foreldrene. Det handler også om å bruke tekster og andre ressurser på de ulike språkene (Høigård, 2019, s. 146).

Musiske aktiviteter, gode samtaler, samvær omkring tekst og allsidig lek- disse aktivitetene står sentralt i barnehagens arbeid. Gjennom å delta i aktivitetene, trer de inn i et kulturellfelleskap samtidig som de blir medskapere av det kulturfelleskapet.

Grunnlaget for språket ligger i det musiske der grunnelementene er rytme, bevegelse og lyd. Disse finner vi i sanger og dikt, språklek og i rim og regler, og når vi bruker dem sammen med bevegelse, «kan alle blir inkludert i felleskapet gjennom gleden av rytmen, bevegelsen og ordene» (Høigård, 2019, s. 168). Det skjer mye god språklæring når barna er med og synger, dette gjelder flerspråklige barn også. Gjennom gjentagelse av sanger, lærer det også den musikalske side av språket. Gjennom den gode samtalen som er preget av gjensidighet og foregår i en følelsesmessig atmosfære, får barna ord og begrep som hjelper dem til å skape mening og forstå sin egen tilværelse. Fortelling og høytlesing er verbalspråklige aktiviteter, der gjennom ved å lytte til samtalene om tekstene, utvikler barna evnen til å danne sine egne indre bilder ved hjelp av språket.

2.3 Voksnes rolle

Å begynne i barnehagen er en viktig overgang i alle barns liv. Sett i et akkulturasjonsperspektiv kan en tenke seg at endringene er større for de barna som har utenlandsk opphav og møter en ny kultur og et nytt språk i barnehagen, enn for barna som er født og oppvokst i Norge (Kibsgaard, S., s. 19). Personalets oppgave er å synliggjøre språklig og kulturelt mangfold, støtte barnas ulike kulturelle uttrykk og identiteter og fremme mangfold i kommunikasjon, språk og andre uttrykksformer.

Anerkjennende væremåte er grundig forankret som en viktig pedagogikk holdning i arbeid med barn i Norge. Annerkjennelse består av å forstå den andre, å bekrefte den andre og å kunne være åpen ved blant annet å oppgi kontroll på situasjon (Becher, 2006, s. 63). Å forstå den andre ut fra egne forutsetninger forutsetter lytting. Å lytte vil si å vær åpen for den andre. Det betyr å kunne høre mer enn ordene. Du må kunne tenke hele måten ting blir formidlet på (Bae, 1996, s. 50). Trygghet til å bety noe som flerspråklige i norsk miljø vil påvirke barns initiativ i lek, og styrker deres motivasjon for læring og aktiv sosial deltakelse sammen med norske barna.

Det handler om å kjenne stolthet over sitt opphav og sin bakgrunn og unngå å bli nedvurdert og satt utenfor i lek (Høigård, 2019, 145). En trygg tilknytting og gode relasjoner til et stabilt personale har også mye å si for hvordan andrespråktilegnelsen i barnehagen går (Høigård, 2019, s. 150). Alle barna skal kjenner anerkjennelse og identitetsbekreftelse gjennom at noe som betyr mye for dem blir verdsatt. Personalet kan bidra til det ved å lære noen ord på barnets språk. Dette er verdifullt både for barna og foreldrene. (Høigård, 2019, s. 146).

Hva fremmer språkutvikling best? Først og fremst, gode relasjoner. Barna trenger å være trygge, deretter kan de leke, medvirke og lære (Høigård, 2019, s. 167). Videre støtter Høigård (2019) seg til Drugli (2010) og legger vekt på betydning av trygg tilknytting som fremmer mulighetene barna har for å lære og mestre. Dette gjelder i utgangpunkt de minste barna, men nyere forskning fastlegger hvor viktig det følelsesmessige er i all læring, også for store barn. Gode relasjoner mellom barn og voksne er forutsetningen for at barnehagens språkarbeid skal bli vellykket (Høigård, 2019, s. 168)

Verdier som ligger bak en «lyttende pedagogikk», er at den innehar empati, intuisjon, hengivelse, kjærlighet og forpliktelse (Becher, 2006, s.146). En lyttende pedagogikk innebærer å ønske den andre velkommen også arbeide i en dialogisk relasjon. Det innebærer å leve og arbeide med usikkerhet og å være åpen for mangfold. Det innebærer også å respektere – men ikke fastholde «den andre» (Becher, 2006, s.147). I en gjennomgang av nyere forskning på hvilke kvaliteter i barns samhandling med voksne som fremmer språklæring, fastslås det at de voksnes evne til å gi en lyttende og anerkjennende respons til barna er sentral (Høigård, 2019, s. 169). Hvordan barn tilegner seg språk kan ikke skilles fra samhandlingen med barnets omsorgspersoner og aktivitetene disse befinner seg i (Lorentzen, 1998, s. 92). Pedagogens holdninger vil ha innvirkning på språklæringenes motivasjon og opplevelse av dyktighet og vil blant annet være betinget av kunnskap om språk og flerkulturalitet (Kibsgaard & Husby, 2014, s. 39). Dette handler også om kvaliteten som i det pedagogiske virksomheten, hvor ansattes utdanning og kompetanse kan påvirke samspillet mellom barn og voksne og som igjen har betydning for barnas trivsel og utvikling.

Metode

I dette kapitlet skal jeg presentere intervju som kvalitativ forsknings metode, utvalg av informanter og metodekritikk. Videre skal jeg beskrive gjennomføring av intervjuet og arbeid med analysen.

3.1 Kvalitativ forskning

Kvalitativ metode preges ofte av nærheten der informanten eller forsker går i relasjoner. Dette er spennende, men kan også skaffe utfordringer. Aksel Tjora (2012) påpeker at kvalitativ metode også bygges på en åpen interaksjon mellom forsker og informant heller enn avstand, induktiv framgangsmåte og at de kvalitative studiene gjerne forholder seg til en fortolkende tenkemåte (paradigme) ofte med fokus på informantenes opplevelser og meningsdanning (s. 18). Denne metoder framhever innsikt og søker forståelse over valgte problemstillingen.

Kvalitativ forskning tar ofte utgangspunkt i en eller flere teoretiske tradisjoner for å definere rammen av hva som er interessante problemstillinger innenfor et gitt fagfelt (Tjora, 2012, s. 22) Innenfor kvalitativ forskning kan teorier, eller måter vi forstår verden på, legge føringer for hvordan man formulerer spørsmål i en intervjuguide, eller på hvilken måte, og i hvilke situasjoner, man finner hensiktsmessig å gjøre observasjonsstudier. (Tjora, 2012, s. 29)

Kvalitativ forskning bygget på to sentrale aspekter: innlevelse og systematikk. Innlevelse er viktig for å oppnå forståelse ved å sette oss inn i de sosiale situasjonene som vi studerer. Systematikk kan knyttes til hvordan vi forholder oss til fremgangsmåter i forskningsprosessen. En systematisk tilnærming innebærer at forskeren har et reflektert forhold til viktige beslutninger i løpet av denne prosessen, begrunner de valgene og prioriterer et reflektert forhold til metodiske beslutninger (Thagaard, 2013, s. 15)

3.2 Valg av metode

Valg av metode som Tjora (2012) beskriver i boka «Kvalitative forskningsmetoder i praksis» (ss. 30- 34) er preget av pragmatiske hensyn, ofte knyttet til «hva slags tilgang man har til aktuelle informanter, hvor god tid disse har, om det er sannsynlig at de lar seg rekruttere seg til intervjustudier, om det vil være mye enklere å få dem til å fylle ut spørreskjemaer også videre». Tilgang til resurser er også et viktig pragmatisk hensyn ved valg av metode, fordi det kan være tidskrevende arbeid, for eksempel med gjennomføring av dybdeintervjuer.

Intervju er en særlig velegnet metode til å gi informasjon om hvordan personer som intervjues, opplever og forstår seg selv og sine omgivelser (Thagaard, 2013, s. 58)

3.2.1. Intervju som forsknings metode

Det mest utbredte datagenereringsmetode innenfor kvalitativ forskning er ulike former for intervjuer. Særlig er såkalte semistrukturerte intervjuer eller dybdeintervjuer (Tjora, 2012, s. 104). Formålet med et intervju er å få fyldig og omfattende informasjon om hvordan andre mennesker opplever sin livssituasjon, og hvilke synspunkter de har på temaer som blir tatt opp (Thagaard, 2013, s. 95) Intervju er metode for å beskrive en måte å undersøke og forske på.

Målet med intervju er å skape en situasjon for en relativt fri samtale rundt det temaet som er bestemt på forhånd og få informanten til å reflektere over egne erfaringer og meninger knyttet til det aktuelle temaet. Bruk av intervjuer er aktuelt når man skal studere meninger, holdninger og erfaringer (Tjora, 2012, s. 105). Jeg valgte å bruke semistrukturert intervju, som kan sees som en blanding av strukturert og åpent intervju. Jeg ønsket at informantene mine skulle ha mulighet til å gå dypere i tema der de ville det selv eller når jeg stilte oppfølgingsspørsmål ifølge det informanten fortalte.

For å svare på problemstillingen, velger jeg å intervjuer to pedagogiske ledere ved to forskjellige barnehager. Jeg har valgt å bruke kvalitativintervju som forskningsmetode ved innsamling og analyse av data. Det kvalitative intervjuet er spesielt godt egnet for å få innsikt i informantenes egne erfaringer, tanker og følelser (Dalen, s. 13). Å bruke kvalitativintervju som forskningsmetode i mitt prosjektarbeid er aktuelt fordi jeg vil som forskeren gå i dybden på utvalgte tema og ikke bare samle tall. Dette er også nyttige å bruke for å samle data om et tema som man mangler forhåndskunnskaper om og oppnå en større forståelse for informantens tanker, følelser og erfaringer rundt et bestemt tema.

En kvalitativ undersøkelse, for eksempel et intervju, vil være mer fleksibel da de vanligvis består av mer åpne spørsmål der informantene får muligheten til å formulere sine egne svar (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 17). For å kunne besvare min problemstilling valgte jeg en kvalitativ metode i form av intervju. Kvalitativt intervju sier Thagaard (2018) er basert på et subjekt-subjekt-forhold mellom meg som forsker og den personen jeg intervjuer (s.16).

Ulike spørsmål krever ulike metoder, som må tilpasses for at det skal være hensiktsmessige. Et kvalitativt forskningsintervju bør inneholde ulike former for spørsmål, både meningsspørsmål og fakta spørsmål (Kvale & Brinkmann, 2017, s.47).

3.3 Utvalg av informanter

Gjennom samtale med mine veiledere ble det bestemt at jeg skal forholde meg til to informanter. Under arbeid med intervjuguiden har jeg spurt styreren i barnehagen jeg jobber i om hvilke barnehager i kommunen har mest erfaringer med flerspråklige barn. I valg av informanter gjorde jeg et strategisk utvalg. Strategisk utvalg handler om å velge ut de personene en tror har noe å fortelle om akkurat det fenomenet en ønsker å finne ut mer om. (Dalland, 2017, s.57). Å få intervju ansatte som har allsidige arbeidserfaringer med utvalgte grupper barn, følte riktig for meg med tanke på at jeg ville få veldig nyttig informasjon fra informantene. Jeg vagte derfor å intervju ansatte i barnehager som jeg på forhånd visste hadde praksis med flerspråklige barn. Mitt ønske var å få frem kunnskapen som de har fått gjennom utdannelsen sin og praksis knyttet opp mot temaet i problemstillingen.

3.4 Metodekritikk

Når vi legger vekt på den betydning tolkning har for utvikling av kvalitative data, problematiserer vi også spørsmålet om hvordan vi kan vurdere kvaliteten av forskningen. Jeg skal se nærmere på reliabilitet og validitet som vurderingskriterier for forskning.

3.4.1 Reliabilitet og validitet

Reliabilitet knyttes til spørsmålet om forsknings pålitelighet, der vi gjør rede for hvordan vi utvikler data. Det innebærer blant annet at vi beskriver den kontakten vi har etablert med deltakere i felten, og de inntrykkene vi har av forløpet i feltarbeid. Reliabilitet er basert på at vi redegjør for hvilken betydning erfaringer i felten har for hvordan vi har utviklet data. Reliabilitet vil si at alle uavhengige målinger andre gjør av samme fenomen skal alltid resultere i at de kommer frem til et tilnærmet identiske resultat eller konklusjon. Det vil si at hvis andre forskere gjennomfører en identisk undersøkelse, basert på de samme premissene og metodene, skal de alltid komme fram til samme resultat.

Validitet handler om forsknings gyldigheten av de resultatene vi kommer frem til er gyldige, og hvordan vi tolker disse. (Thaagard, 2018, s. 189). Et utgangspunkt for våre tolkninger er den forståelsen vi utvikler av hvordan personer opplever sin livssituasjon, eller hvordan vi vurderer samspillet mellom personer i felten (Thagaard, 2018, s.182).

I arbeidet med det transkriberte materialet fra intervjuene, er det et grunnleggende krav at jeg klarer å være en selvkritisk leser og tolker for at validiteten i mine kvalitative studier skal være til stede (Befring, 2015, s.55). Jeg hadde for meg et bilde av på hvilken måte voksen skal legge til rette for et godt språkmiljø i barnehagen og hvordan de voksnes erfaringer og kunnskaper kan påvirke deres arbeid. For at mine egne tanker og erfaringer ikke skal prege resultater av forskningen, måtte jeg konsentrere meg om informantens sine utsagn og ta de som utgangspunkt for å forsøke å finne svar på problemstillingen min. Jeg ser for meg at jeg kunne ha påvirket validiteten underveis i utvalget av data.

3.5 Adgang til felten

Etter problemstillingen ble formulert, og forskningsmetode er valgt, kom det vanskeligste delen: å bygge opp spørsmål til intervjuguide. Jeg begynte å jobbe med spørsmålene til intervju ganske tidlig. Dette ga meg rom og tid til å lage en oppfyllende intervjuguide på 16 spørsmål til sammen, flere av de går inn i hverandre og støtter hverandre. Intervjuets struktur har jeg bygget opp ved å lage ulike typer spørsmål som grovt kan deles i fire grupper: informantens bakgrunn og utdanning (spr. 1-3), opplevelse av kommunikasjon med flerspråklige barn (spr. 4- 5), morsmål og foreldresamarbeid (spr. 6- 9), om riktig språkmiljø og om arbeid med denne gruppe barn (spr. 10-15) og med det siste spørsmålet ba jeg informanter om å komme med andre ting som de ville nevne.

Underveis har jeg fått hjelp av veilederne mine hvordan åpne spørsmål skal formuleres, og etter noen justeringer ble intervjuguiden godkjent. Etter det har jeg kontakt to barnehagen i kommunen som har mange kunnskaper fra arbeid med flerspråklige barn. Jeg har kontaktet to barnehagestyrer via e-post med forespørsel om noen av de pedagogiske lederene kunne tenke seg å delta i prosjektarbeidet mitt. Samt har jeg tilsendt et informasjonsskriv og samtykkeskjema. I løpet av to dager har jeg fått tilbakemeldingen fra begge barnehagene og navn på de personene som gjerne ville delta i prosjektet mitt. Videre har jeg kontaktet informanter direkte via e-post og tilsend dem intervjuguide på forhånd for at de kunne tenke på temaet og trekke fram sine erfaringer. Flere av pedagogiske ledere har meldt interesse for undersøkelse, men jeg har forholdt meg til oppgitte rammer og valgte to informanter, en fra hver barnehage. Begge informanter jobber på småbarnsavdelinger, og jeg kommer til å sammenligne deres praksis videre i drøftings delen.

Som faglig og mental forberedelse, og for å sikre å komme innom temaene jeg ønsket å berøre, lagde jeg på forhånd en intervjuguide, slik Dalland (2012, s. 169-170) anbefaler. For å kunne stille de riktige og viktige spørsmålene i et intervju må en ha kunnskap om et fenomen (Bergsland & Jæger, 2014, s.70). Det var viktig å sette meg inn i pensumlitteraturen som er knyttet til problemstillingen min for å lage intervju spørsmålene slik at de kunne dekke alle vinklene av problemstillingen min. Intervjuguiden er laget ut ifra problemstillingen hvor spørsmålene styres av forskeren. (Bergsland & Jæger, 2014, s.71).

3.6 Gjennomføring av intervju

På grunn av den daglige situasjonen vi er i nå, kunne jeg ikke gjennomføre intervju fysisk, ansikt mot ansikt, derfor ble intervjuene gjennomført via Skype med en informant og via telefonen med den andre. Å snakke via telefon kan få et mer formelt preg, og man holder seg strengere til planlagte spørsmål og Tjora (2012) mener at «vi mister mulighet til å bruke kroppsspråk aktivt og erstatte ord med å nikke, bruke mimikk», derfor var det viktig for meg å bruke stemmen som middel gjennom telefonsamtale og samtidig være lyttende. Min opplevelse av intervju gjennom Skype var bare positiv.

Både informant og intervjuer kan ha noen forventinger til hverandre som vil bidra til å skape rammer for kommunikasjon under intervju. En viktig forutsetning for å lykkes med intervjuer er at man greier å skape en avslappet stemning hvor informanten føler at det er greit å snakke åpent selv om veldig personlige erfaringer, hvor det er lov å tenke høyt, og hvor digresjoner er tillatt (Tjora, 2012, s. 110)

Det var viktig for meg å være imøtekommende, positiv og forberedt og vise interesse for temaet når jeg snakket med informantene mine. Dalland (2012) sier at det har stor betydning for svarene og fortellingene informanten gir, ut ifra hvordan intervjueren henvender seg til informanten, og hvor forberedt intervjueren er (s.162).

Mine opplevelser av intervjuene var bare positive. Jeg synes det var en god tone mellom meg og informanter som jeg var i kontakt med via e-post og videre under intervjuet. Men jeg er nok slitet med å notere svarene enn informantene snakket, derfor var jeg veldig konsentrert mest på å notere og huske. Vi har forholdt oss til intervju spørsmålene, men samtidig snakket vi litt fritt rundt tema, men samtidig innom oppgitte rammer. Å ha tid til å snakke litt vidt kan føre både til en mer avslappet situasjon og til at informanten får synliggjøre hva vedkommende tenker at forskeren er ute etter. (Tjora, 2012, ss. 107- 108). Underveis har jeg også stil noe oppfølgende spørsmål.

Informantene var åpne, ærlige og trygge på temaet. Gjennom svarene viste de fram sine erfaringer og kunnskaper om temaet vi snakket om. De var åpne og virket ærlig og troverdig i svarene sine. Jeg gjorde grov transkribering i løpet av de neste to dagene med tanke på å ikke miste de viktigste momentene samtalen var preget av og for ikke blande svarene og mine opplevelser fra hver enkel samtale.

3.7 Analysearbeid

Tolkning av resultatene vil være avhengig av hva slags teorier og perspektiver forskeren anvender (Tjora, 2012, s. 23). Analyse skal hjelpe oss til å finne ut hva intervjuet har å fortelle» (Dalland, 2017, s. 87). Å finne ut hvilken betydning personalet har for språklige tilegnelse for barn med et annet morsmål enn norsk står sentralt for oppgaven min. Jeg har valgt å ha en temasentrert analytisk tilnærming i arbeidet med dette. Materialet som er analysert basert på en temasentrert tilnærming innebærer at man sammenlikner informasjon om hvert tema fra alle informantene (Thagaard, 2009, s.171). Etter analyse av intervjuene kom jeg fram til to hovedfunn som jeg vil drøfte i neste kapittel.

I løpet av noen få dager etter intervjuene ble gjennomført, har jeg transkribert mine notater og laget de i skjema (Vedlegg 3) for at det blir lettere å drøfte innsamlet data. Dette ga meg en god oversikt over materialene. Tidligere, gjennom intervjuet, har jeg allerede lagt merke at det er ganske lik praksis i arbeid med flerspråklige barn mellom informantene i de to forskjellige barnehager. Derfor valgte jeg å trekke fram deres likhet i praksis og kommer til dette senere i drøftingsdelen. Temaene jeg velger ut fra det innsamlede materialet er sentrale i undersøkelsen for å kunne svare på problemstillingen (Thagaard, 2009, s.172). Jeg har allerede i transkribering fase, bemerket meg hva av det som deltakerne sa kunne knyttes til svar på min problemstilling. Jeg skal også trekke ut illustrerende sitater innen hvert tema (Befring, 2015, s.115). Informantene i de ulike barnehagene blir referert til som A og B. Når jeg skal henvise til informantene i drøftedelen av oppgaven, ønsker jeg å henvise samtidig til spørsmålsnummeret for at det blir lettere å finne det i transkribering. Har et eksempel: BS4, hvor B er kode for informanten og S4- svar på spørsmål fire. Ut fra min problemstilling og tema fra intervjuguiden, har begrepene «flerspråklige barn», «morsmål», «språkmiljø», «språktilegnelse», «anerkjennelse», «foreldresamarbeid» og «kommunikasjon» dannet utgangspunkt for koding og analyse av datamaterialet.

Kvalitativ analyse krever mye intenst tankearbeid, og jeg skal forholde meg til stegvis – deduktiv induktiv metode hvor arbeidet foregår i etapper fra rådata til konsepter eller teorier.

Denne modellen danner et godt utgangspunkt for systematikk og framdrift i et kvalitativt forskningsprosjekt (Tjora, 2012, s. 176). Fortolkningen bygger i første rekke på informantens direkte uttalelser, med den videre utvikles i en dialog mellom forskere og de empiriske datamaterialer (Dalen, s.17)

Hvordan kan mine data analyseres for å besvare problemstillingen min og hvordan jeg skal trekke fram de teoretiske rammeverkene jeg hadde sett for meg? Jeg brukte mye tid på å finne den beste måten å jobbe med innsamlet data. Etter jeg har fått tilbakemeldinger fra veilederne mine, med forslag til små korrigeringer av teoridelen og tips til hvordan jeg kan bygge opp drøftedelen, falt det plutselig for meg hvordan jeg kunne jobbe videre. Jeg startet analyse arbeid med å sammenligne informantens sine svar og skrive ned stikk ord- koder. Videre kategoriserer jeg kodene som relevant for problemstillingen min i to grupper som «de ansattes rolle og betydning» og «tilegnelse av språk hos barn med et annet morsmål enn norsk» med hvert sitt underkapitellene hver. Dette vil danne utgangspunkt for hva jeg vil ha som hovedtemaer i analysen. Målet med kategoriseringer å komme fram til 3-6 temaer som både tar ut potensiell i empirien og svarer på forskningsspørsmål (Tjora, 2012, s. 186). Videre har jeg flyttet ferdig kodet data som kunne dekke «svar» på problemstillingen min under hvert kapitel i drøftingsdelen. Dette hjalp meg å få en god oversikt. Etter det har jeg drøftet mine funn til å støtte meg til teori som var presentert i kapitel to.

Presentasjon av drøfting og funn

I dette kapitelet skal jeg presentere mine funn fra innsamlet datamaterialer ved hjelp av intervju og videre skal jeg drøfte dem ved å støtte meg til teori som er tidligere presentert i oppgaven. Med dette vil jeg forsøke å finne svar på problemstillingen min som er: «Hvilken betydning har barnehageansatte for språktilegnelse hos barn med et annet morsmål enn norsk ved barnehagestart?» For å få svare på problemstillingen min, skal jeg først drøfte mine funn om de ansattes rolle og betydning for en god kommunikasjon med flerspråklige barn. Med dette vil jeg se nærmere på hvordan de ansatte inngår i kommunikasjon med flerspråklige barn og hvilke hjelpemidler de bruker for å gjøre seg forståelig for barna og for å bli forstått. Videre skal jeg presentere og drøfte mine funn om hvordan de voksne anerkjennende væremåte, organisering

av et rikt miljø og hvordan foreldresamarbeid kan bidra til tilegnelse av språk hos barn med en annen morsmål enn norsk.

4.1 De ansattes rolle og betydning

Barna tilbringer veldig mye av sin tid i barnehagen. Statistikk viser (Utdannings direktoratet, 2020) at 97 prosent av barna som går i barnehage har heltidsplass, som betyr at en avtalt oppholdstid på minst 41 timer i uken. Dette er mye, og dette kan bety at i de fleste tilfeller oppholder barna seg mer av sin «våkentid» i barnehage enn hjemme. Derfor har de voksne i barnehagen som omsorgspersonene et stort ansvar for å bygge på tillit, trygghet og barns allsidig utvikling. Språktilegnelse er en viktig del av kognitiv utvikling og personalet i barnehagen har en viktig rolle og betydning for å framme det for alle barn. Men dette er spesielt viktig for barn som har et annet morsmål enn norsk og spesielt ved oppstart i barnehagen. Det er verdt å nevne at I det følgende skal jeg gi eksempler og drøfte hvilken rolle og betydning voksne har i barnehagen for å støtte flerspråklige barns språkutvikling.

4.1.1 Kommunikasjon med flerspråklige barn

Hvordan foregår kommunikasjon med flerspråklige barn i barnehagen som ikke kan uttale seg på norsk og som ikke forstår språket? Mine funn viser at bruk av språket aktivt, uansett av at barna ikke kan si noe ord eller kan litt, er veldig viktig. Ved å høre språket lærer de det musikalske av språket, de lærer tonefall, lyder, rytmen av det nye språket. AS5 sier at *språket brukes veldig aktiv, snakker hele tiden. Etter barna får tilegne seg grunnleggende språkkunnskap går det mye lettere*. Informanten BS5 påpeker også at å *snakke tydelig og ha øyekontakt* er viktig i arbeid med flerspråklige barn. Informanten A trekker fram at hun har opplevd at *barna kan være «touch» i et år, men jeg ser at de forstår, så kommer det en dag når de knekker koden og begynner å snakke. De lagrer/hamstrer kunnskaper om språk først (S6)*. Jeg er også enig med informanten B som sier, at *du må være fysisk og mental til stedet når du kommuniserer med tospråklige. Bruke enkelte ord og samtidig prøve å vise det ved å bruke tegn til tale/peke på (BS12)*

Kommunikasjon mellom mennesker går ikke bare på uttalelse, en viktig komponent av kommunikasjonen er kroppsspråket. Begge informantene mine støtter seg til å bruke kroppsspråket aktivt (BS5 og AS5) for å gjøre seg forståelig for barna. Kommunikasjon går på at *kroppsspråk og tegn til tale brukes aktiv, ofte samen med muntlig (AS5) og at det går mye*

på improvisasjon (BS5). Vi finner også støtte til bruk av tegn til tale hos teoretiker også, For eksempel, for å bruke tegnspråktegns sammen med ordene ser Høigård (2019) som meningsbærende.

I kommunikasjon med flerspråklige barn er det til å nytte å bruke både tolk og tospråklige assistenter (BS5 og AS5). Det er viktig og støttende for barna å få mulighet til å «forklare» seg på språket de kan og samtidig motta informasjon fra barnehageansatte. Men jeg er enig med BS5 som sier at *vi kan ikke være avhengige av tospråklige vikarer*, derfor er bruk av tegn til tale og bildekort er veldig hjelpelig i situasjoner når man må bringe informasjon til flerspråklige barn (BS5, AS5,). Informanten B bruker også *språkkontakt som kommer og jobber veldig intensivt med språk med minoritetsspråklige barn, spesielt med skolestartere (BS5 og BS11).*

Å bruke tospråklige assistenter/morsmål assistenter er ikke bare viktig for å hjelpe barna med språket, men også for at barna skal følge seg trygge på voksne og andre barn. Det kommer ikke fram direkte svar på viktighet av å bruke tospråklige assistenter for å skape et trygt miljø for flerspråklige barn, men det leser jeg i mellom svarene (AS4, BS4, AS5, BS5, AS11, BS11. I dette tilfelle støtter jeg meg også til Becher (2017) som skriver om at foreldrene føler seg tryggere når barna får møte tospråklige assistenter med likt regional språklig bakgrunn som dem selv.

I arbeid med språktilegnelse med barn som har norsk som andre språk er det helt naturlig å tenke på at det kan være utfordrende og vanskelig. I dette tilfelle har jeg stilt informantene neste spørsmål: «Hvilke vanskeligheter/ utfordringer har du møtt i arbeide med språktilegnelse hos barn med annet morsmål enn norsk?» *Å forklare ting, å oppleve misforståelse og ha lite tid synes informanten A er mest utfordrende (S15). Informanten B sier at det er vanskelig å forstå i hvilken grad de(barna) skjønner det som blir sagt, fordi de hamstrer på språket (S15): I starten, på grunn av lite erfaringer og kunnskaper, kunne jeg være bekymret på hvordan jeg skal legge til rette for å bli forstått og forstå. Nå har jeg det. Når jeg bruker ekstra tid for arbeide med språk med enkelte barn, kan det være utfordrende at alle barna blir sett. Du må tenke hele tiden hvordan du skal formidle ting og om det jeg har formidlet er forståelig?*

Informanten A påpeker også på at spesielt i begynnelsen oppleves kommunikasjon både *omfattende og vanskelig* og at hun må «*håndlede de (barna) hele tiden i starten*» (S4). I denne fasen (den første tiden i barnehagen) er det viktigste å *bli forstått (BS4).*

4.1.2 Bruk av hjelpemidler

Bruk av hjelpemidler som bilder, konkreter, rim, sang musikk kan være behjelpelig og støttende for kommunikasjon mellom ansatte og flerspråklige barn. Jeg finner bekreftelse på det både hos teoretiker og informantene mine. I et språkutviklingsperspektiv ser Høigård (2019) at bruk av nevnte ovenfor hjelpemidler skaper de beste betingelsene for barns språktilegnelse (s.27).

Bruker konkreter aktivt det blir mye lettere for voksne og barna (S5), uttaler informant A. Videre sier hun at i barnehagen bruker de ofte begrepskart, når de snakker om / jobber med et tema og det er et veldig fint hjelpemiddel for å konkretisere det de snakker om og begrepene som bli brukt, og de opplever at kartene blir brukt av barna og blir en kilde til gode samtaler (AS5). Informanten B bruke bildestøtte (bilde + begrep) veldig aktiv også i kommunikasjon med barna.

Informanten A mener at *bruk av sang, rim og regler, både på norsk og morsmål, samt bøker på barns språk skaper stolthet* (S5). Og informanten B har erfart at *barna lærer seg sanger først, det er ikke sikkert de prater så mye norsk, men rim og regler lærer de fort* (S11). De leser bøker veldig ofte, bruker bildestøtte både inne og ute (BS11).

4.2. Tilegnelse av norsk hos flerspråklige barn

Tilegnelse av språk skjer gradvis hos barn, uansett om vi snakker om barn som har norsk som morsmål eller barn som tilegner seg norsk som andre språk. I det siste tilfelle, bruker flerspråklige barn selvfølgelig lengere tid på å lære seg nye språk. Derfor har voksens støttende rolle ekstra betydning for barn med et annet morsmål enn norsk. Å starte i barnehagen som flerspråklige barn er en vanskelig periode, men *barna er utrolig flinke til å venne seg til nye hverdager*, uttaler informant A (S4). Ansvar for å skape en trygg arena for barns språkutvikling ligger på alle de voksne i barnehagen. Personalets personlige egenskaper spiller en viktig rolle. Barnehagelærerens kunnskap om og forståelse av hva det vil si å lære et nytt språk, har betydning for barns trivsel og språklige utvikling (Belseth, 2021). På hvilke måter barnehager jobber med å være en språklæringsarena, er ganske likt i de to barnehagene som informantene jobber i. Ut fra svarene kan jeg tolke at det er de menneskelige forholdene som har betydning. Begge informanter begynte å jobbe som pedagogiske leder/barnehagelærer fra 2014, men ut fra samtalen kommer det fram at de har hatt bredde erfaringer i arbeid med barn, samt med flerspråklige barn. Tilegnelse av språk skjer i kontakt med voksne og barn i lek og hverdagssituasjoner. Det er også viktig at læring av språk skjer både som uformell læringsprosess, og gjennom tilrettelagte aktiviteter, der språkutvikling står i sentrum. Dette er

strukturert språklæring. Pedagogen bør fokusere på aktiviteter knyttet til vokabular, språkfunksjoner eller tekststrukturer (Kibsgaard & Husby, 2014, s. 21 se mer s22).

Det finnes to modeller for opplæring i andre språk: bevaringsmodell og overgangsmodell. Jeg vet ikke om informantene mine bevisst eller ubevisst bruker bevaringsmodell i arbeid med språktilegnelsen, men ut fra deres svar, der de støtter foreldrene til å bruke morsmålet hjemme og bevare førstespråket, peker det på at de forholder seg til denne modellen

4.2.1 De voksnes anerkjennende væremåte

Begge informantene har gjennom hele samtalen nevnt trygghet flere ganger, både i forhold i samarbeid med foreldrene og barna. Informantenes sine svar gir også bildet av at å skape et miljø som er preget av glede og humor når det gjelder kommunikasjon med barn, er også viktig. Det er veldig viktig *å skape trygghet i barnegruppa og ved bruk av humor blir det mye lettere for barn og voksne sier informanten A (S5). Jeg bruker alt jeg kan for å at barna blir kjent med nye miljø, at barna føler seg trygge og kommer i kontakt med andre barn og voksne og jeg tar barna minst mulig ut av gruppa - dette er trygt da barna blir gradvis kjent med barna fra andre avdelinger* fortsetter informanten A.

På hvilken måte kan ansatte støtte barn med annet morsmål enn norsk for at barn kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære? *Ved å gi barna følelse av trygghet, jobbe for at alle barna bli inkludert i og godkjent av barnegruppa,* svarer informanten A (S8). Informant B synes at *å bruke tid for å jobbe ekstra med språkutvikling/begrepsforståelse, støtte barns lek, nysgjerrighet, være der barna er og være en voksen barna kan være trygg på* (S8) er viktig for barns opplevelse av tilhørighet. Om språket utfordrende og skaper et problem for kommunikasjon i barnegruppe, for eksempel i leksituasjoner, *går jeg inn i lek på en naturlig måte for å støtte de bara som trenger hjelp og blir selv en del av leken* (AS8). Bruk av tospråklige assistenter (AS8, BS8) og at alle ansatte er bevisst på språkstimulering (AS8), *å fange opp ting som barn strever med (det sosiale, språklige osv.) og jobbe med å rette opp dette med en gang* (BS8) virker som støtte for flerspråklige barn. Ved å stille ekstra spørsmål (spr. 8.1) om at barna blir ofte avvist i leken på grunn av manglende kunnskaper i norsk, sier informanten A: *Ja, i noen tilfeller, spesielt blant større barn. Med de minste går det mye lettere fordi nesten alle barna er på samme språknivå (muntlig)* (AS8.1).

Det er viktig å bruke hverdagen sin som med å jobbe med det sosiale, gi barn opplevelse at barnehagen er et fint sted å være, utrykke seg forståelig for barn og foreldre, se på barn som resurs og bygge på stolthet er også viktig for informantene mine (BS16, AS16)

4.2.2 Rikt språkmiljø

Barnehagealderen er den viktigste perioden for utvikling av muntlige språkferdigheter. Det er nær sammenheng mellom barns språkkompetanse og deres evne og mulighet til kontakt og samspill med andre (Kibsgaard & Husby, 2014, s. 15). I denne sammenheng ser jeg på språk som et redskap for kommunikasjon i hverdagene og som en viktig plattform for videre utvikling, både for det sosiale og mentale. Å lære seg språket er noe av det viktigste som skjer i et barns liv. Å bade barn i språket er veldig viktig for begge informantene i arbeid med språktilegnelsen: *språket brukes veldig aktiv, vi snakker hele tiden* (AS5, AS10), *snakker tydelig, passer på at alle ting ble benevnt* (BS5, BS10). Barn med minoritetsbakgrunn som har fått bevisst språkstimulering i barnehagen, og som slik har utviklet gode andrespråkferdigheter før skolestart har klare fordeler når de skal begynne på skolen (Kibsgaard & Husby, 2014, s. 15).

Hva tenker informantene mine om hva et rikt språkmiljø i barnehagen handler om? *Å bruke regler, sanger, bøker, nettet, filmer på barns språk, bruke foreldrene, for eksempel å synge på sitt språk, gjøre barn bevisst på mangfold og gi uttrykk på at vi er en del av et mangfold, gi dem mulighet å oppleve forskjellige språk og gi dem muligheter til å uttrykke seg gjennom følelsene* handler om et rikt språkmiljø i barnehagen, mener informanten A (S10). *Å bade i språk uavhengig av nasjonalitet der alt blir benevnt, sette ord på alt, å gå i samtalene, snakke med barna hele tiden under alle hverdagssituasjonene er en måte å formidle kunnskaper i norsk-svarer den andre* (BS10).

Gjennom å jobbe aktivt med språk, at alle i personalgruppa er bevisst på hvorfor det er viktig å bade barn i språk ved å benevne alt som vi gjør i hverdagsrutinene er viktig. Vi må bruke alle muligheter til å forklare ord (for eksempel, «snøen er kald»- barna tar på snø), bruke konkrete, bildekort og begrepskor. Vi må invitere barna i samtaler gjennom hele dagen og bruke ekstra tid til å jobbe med begreper med en gang jeg ser at barna skjønnte ikke. Bruke foreldrene, språkkontakter og tospråklige assistenter aktivt. Slik skaper informantene mine et rikt språkmiljø for flerspråklige barn og legger til rette for å fremme barns norskspråklige kompetanse. Svarene viser, at måten informantene jobber på med dette er ganske lik (AS11, AS12, BS11, BS12). Informant B nevner også at de bruker veldig mye av sanger, rim og regler for å skape et rikt språkmiljø og synes at barna lærer dem fort (BS11). *Det er ikke sikkert de skjønner hva ordene betyr, men med støtte fra bildet kan de knytte ord til bildet. De synger før de prater* (BS11).

Bruk av tid er også viktig for arbeid med å skape et språkstimulerende miljø, mener informantene. For eksempel, informanten A uttaler at hun bruker mye tid på hvert enkelt barn, spesielt i starten (S5) og informant B jobber tett på med hvert enkelt barn (S5), dette krever tid. Derfor det er viktig for informantene å tenke på organisering, hvordan vi plasser/deler barn i grupper– barn uten kompetanse i norsk ved siden av et barn som er sterkere i språket (BS5) og deler barn både i små grupper og jobber individuelt (AS5).

Den andre viktig delen i arbeid med å skape rikt og stimulerende språkmiljø, er barnahagensansattes kompetanse og evne til å utvikle seg. Derfor var det viktig for meg å få høre om hvordan informantene tilegner seg nye kunnskaper om språkutvikling hos flerspråklige barn og hvordan disse kunnskapene kan hjelpe i deres arbeid. Informanten A har tatt fordypning i språk, der lærte mye om fremmedspråklige barn, kommunikasjon med fremmedspråklige familier (AS13) og synes det var lærerikt. Informanten B var med i prosjekt «Kompetanse for mangfold for å tilrettelegge for fremmedspråklige i barnehagen». Hun lærte seg hvordan ansatte kan gi dem rom for kultur, språk og forståelse og hvordan det er å komme som fremmed i en ny kultur.

4.2.3 Morsmål og foreldresamarbeid

Jeg støtter minoritetsforeldrene i gruppa mi til å bruke/lære barna sine morsmål. Dette er viktig for identitet og kommunikasjon med de andre medlemmene av familie sin (AS7).

Som jeg nevnt tidligere i oppgaven, kan jeg ikke unngå tema morsmål og foreldresamarbeid i oppgaven min når jeg snakker om voksens rolle i barnehagen, fordi annerkjennelse av barna og deres foreldre som de er, skaper trygghet på de voksne og bygger tillit. I samtalen, uavhengig av hverandre sin mening, legger begge informantene stor vekt på et godt samarbeid med foreldrene, ser de på som resurs (AS4, AS9, BS9). *Foreldrene er hjelpsomme, noen skriver grunnleggende ord på sitt språk med norsk uttalelse, mange bruker google oversettelse (BS7).* Morsmål ser de på som *et redskap (AS6)* og som støtte (BS7) når barna ikke kan riktig ord på norsk. Morsmål er også et middel for kommunikasjon (AS6, AS7, BS6,BS7). De støtter foreldrene til å bruke morsmål hjemme (AS4, AS7, BS7). *Jo mer du kan på morsmålet, jo lettere kan det være å lære norsk (BS6).* *I starten, når barna begynner å lære språket, kan/erstatte de ordene på morsmål, de lagrer/hamstrer kunnskaper om norsk først (BS4, BS6).* *I barnehagen har vi veldig stort fokus på det norske språket, men vi ønsker at foreldrene snakker morsmål hjemme og støtter de til det. Jeg synes foreldrene må gjøre det. Jeg kan hjelpe barna med å lære norsk i barnehagen (BS7).* I denne anledning støtter jeg meg også til Belseth (2021)

som sier at det norske språket er en viktig del av barnehagen, men førstespråket er også viktig i tilegnelse av andrespråk og kan virke som en trygghets faktor. Ved at barna får snakke førstespråket kan de bli tatt på alvor, og samtidig møtt med toleranse og respekt (Belseth, 2021, s. 32). En av informantene oppmuntrer foreldene til å *bruke hjertet sitt, bruke sitt språk hjemme og i hverdagene og gi barna kunnskap i morsmål. Jeg kan ikke lære de det* (AS6). Godt samarbeid og kommunikasjon med foreldrene er veldig viktig og har stor betydning (AS9, BS9). *Jeg måtte lære meg hvordan jeg skal kommunisere med foreldrene som ikke kan et annet språk enn morsmål*, utaler seg informant B (S9).

Med dette støtter informantene mine både foreldrene og barn til å bruke sitt morsmål som et redskap for å tilegne seg språkkompetanse i norsk. For at barna skal bli kjent med barnehagens rytme og rutiner og for oppnå tillitkontakt med barnehagegruppa, der både barna og foreldrene blir trygge, brukes foreldrene som resurs. De er sammen med barna i tilvenningsperioden (AS4). For å skape stolthet over barns kulturelle bakgrunn og får at de andre barna skal bli kjent med det flerkulturelle mangfold, brukes det sanger, rim og regler og bøker på barns språk i barnehagen (AS5).

Personalet har ansvar for å samarbeide med alle foreldrene på en slik måte at de opplever seg sett, hørt og inkludert. Det legges stor betydning på samarbeid med foreldrene. Både informant A og B bruker samme metode i arbeid med foreldrene som ikke kan/ kan lite norsk og som de (A og B) bruker i arbeid med barn: konkrete og bildekort, mye går på improvisasjon og kroppsspråket brukes aktivt. De må snakke tydelig og ha øyekontakt (AS9, BS9, BS6).

De bruker også tolk på foreldresamtaler (AS5, BS5) Det er viktig for foreldrene at personalet viser interesse for barnet deres og opptrer som tilstedeværende og trygge. Morsmålet er viktig for opplevelse av egen identitet og mestring og er en grunnleggende forutsetning for den videre språklige utviklingen. Å bruke tospråklige barn som resurs i barnehagen kan være nyttig for å skape et variert språkmiljø og synliggjøre språklig og kulturelt mangfold. Når barnet har lært navnet på et begrep på det ene språket, er det lettere å overføre det til det andre og språkene beriker hverandre (Kibsgaard, 2012, s.56)

Hva er viktigst for informantene mine i arbeid med språktilegnelse hos barn med annet morsmål enn norsk? *At barna får beherske morsmålet sitt og at barna får oppleve trygghet, blir en del av gruppa og at vi får en fin gruppedynamikk*, svarer informant A (S14). Informant B svarer *at det er viktig at barna skjønner hverandre og kan gå i samhandling med de andre barna og voksne. Å bli skjønt og bli forstått er viktig. Det er også viktig at barna får lære seg begreper og utrykk på en forståelig måte og gjøre dem bevisst på ords betydning. Å se barns framgang, føle glede og være stolt av jobben jeg gjør betyr mye* uttaler informant B (S14).

Avslutning og konklusjon

I denne oppgaven satte jeg opp følgende problemstilling: «Hvilken betydning har barnehageansatte for språktilegnelse hos barn med et annet morsmål enn norsk ved barnehagestart?». Jeg ønsket å finne ut om praksisen som handler om språklige arbeid med barn med et annet morsmål enn norsk i barnehage og om hvordan denne praksisen kan støtte barnehagens arbeid.

I dette kapittelet vil jeg avslutningsvis forsøke å besvare denne problemstillingen med bakgrunn det datamaterialene jeg har fått gjennom intervjuet. I arbeidet med denne oppgaven har jeg lært mye om hvor stor betydning voksne som omsorgspersonene her for tilegnelse av norsk som andre språk hos barn med et annet morsmål enn norsk.

Resultatene av min forsknings prosessen viser at å bygge på gode relasjoner og gi både barna og foreldrene trygghet har mye å si for språktilegnelse. De voksne i barnehagen har et stort ansvar for å bygge på tillit, trygghet og barns allsidigutvikling. Voksnes viktige oppgave er at alle barna skal kjenne anerkjennelse og følge seg trygge på voksne. I kommunikasjon med flerspråklige barn bruker informantene både tolk og tospråklige assistenter når de har mulighet til det. Det er viktig og støttende for barna å få mulighet til å «forklare» seg på språket de kan og samtidig motta informasjon fra barnehageansatte mener informantene.

Innlæringen av et andrespråk skjer lettere når barn får anledning til å utvikle et omfattende begrepsapparat på sitt morsmål. Bruk av morsmål assistenter kan støtte barnehagens arbeid og være støttende for barn og foreldre. Resultatene av forskningsprosessen viser også at begge informantene viser støtte til foreldrene til å bruke språket sitt hjemme og i hverdagssituasjonene. Morsmålet ser informantene på som et redskap for kommunikasjon og det er avgjørende for å lære et andrespråk. Ved å støtte foreldrene til å bruke morsmålet aktivt gir informantene til barna og foreldrene identitetsbekreftelse og følelse at dem blir verdsatt.

Kommunikasjon med flerspråklige barn i barnehagen går ofte på improvisasjon. Informantene bruker tegn til tale og kroppsspråket aktiv. For å skape et rikt språkstimulerende miljø i barnehagen, bruker informantene mine sanger, regler, bøker, filmer på barns språk, gjøre barn bevisst på mangfold og gi dem muligheter til å utrykke seg gjennom følelsene. Bruk av tid er også viktig for arbeid med å skape et språkstimulerende miljø, mener informantene.

Litteraturliste

1. Andersen, C. E. (2011). *Mer kunnskap om språklig og kulturelt mangfold i barnehagen må til*. Første steg, 8(4), s. 36- 39.
2. Bae, B. (1996) *Det interessante i det alminnelige*. Oslo: Pedagogisk forum
3. Bae, B. mfl. (2009). *Temahefte om barns medvirkning*. Oslo: Kunnskapsdepartementet
4. Becher, A. A. (2006). *Flerstemmig mangfold: samarbeid med minoritetsforeldre*.
5. Befring, E. (2015). *Forskningsmetoder i utdanningsvitenskap*. Oslo: Cappelen Damm AkademiskBergen: Fagbokforlaget AS
6. Belseth, K. (2021) «*Han har ikke språk, han*» - et fanoniansk perspektiv på flerspråklige barns posisjon i barnehagen. Norsk pedagogisk tidsskrift 01/2021
7. Bergsland, M.D. & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven*. I H. Jæger (red.), *Bacheloroppgaven for barnehagelærerutdanningen* (s. 51-87). Oslo: Cappelen Damm AS.
8. Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt forlag.
9. Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving*. (6.utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
10. Dalen, M. (2011). *Intervju som forsknings metode- en kvalitativ tilnærming*. 2.utgave. Oslo: Universitetsforlaget.
11. Hogsnes H.D. (red.) (2019). *Barnehagens læringsliv*. Bergen: Fagforlaget.
12. Høigård, A. mfl. (2009). *Temahefte om språkmiljø og språkstimulering i barnehagen*. Oslo: Kunnskapsdepartementet
13. Høigård, A. (2019). *Barns språkutvikling*. Muntlig og skriftlig (4.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
14. Kibsgaard, S. & Husby, O. (2014). *Norsk som andrespråk: Barnehage og barnetrinn* (2.utg). Oslo: Universitetsforlaget.
15. Kvale, S., Brinkmann S. (2017). *Det kvalitative forsknings-intervju*. Oslo: Gyldendal akademisk
16. Kunnskapsdepartementet (2009). *Kvalitet i barnehagen* (Meld. St. 41, 2008-2009). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-41-2008-2009-/id563868/>

17. Nasjonal digital læringsarena. Flerspråklige barn.
<https://ndla.no/subject:19/topic:1:186558/topic:1:195019/resource:1:124355?filters=urn:filter:f4581340-52f1-435d-8f99-d5de4e123f70>
18. Nasjonalt senter for flerspråklig opplæring. NAFO. (2010). *Ressurshefte. Flerspråklig arbeid i barnehagen*. Oslo: NAFO og Kunnskapsdepartementet
19. NOU (2010). *Mangfold og mestring. Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
20. *Rammeplan for barnehagen. Innhold og oppgaver*. Pedlex, 2017
21. Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Fagbokforlaget: Bergen.
22. Tjora, A. (2012). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal Akademisk
23. Wikipedia. Flerspråklige barn. <https://no.wikipedia.org/wiki/Flerspr%C3%A5klighet>

Vedlegg

7.1 Informasjons- og samtykkeskjema

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Flerspråklige barn i barnehagen»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å undersøke personalets rolle og betydning for språktilegnelse hos flerspråklige barn. I dette skrivet gir jeg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål. I dette prosjektet vil jeg finne ut hvilken rolle og hvilken betydning barnehageansatte har for språktilegnelse hos fremmedspråklige barn ved barnehagestart. Målet med denne oppgaven er å få øke min bevissthet om personalets rolle for språktilegnelse ved overgangsperiode hos flerspråklige barn.

Jeg ønsker å analysere hvilken rolle og hvilken betydning for språkutvikling hos flerspråklige barn personalet har ved barnehagestart. Derfor ble min **problemstilling** som følger: «Hvilken betydning har barnehageansatte for språktilegnelse hos barn med annet morsmål enn norsk ved barnehagestart?».

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet? Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

For å svare på problemstillingen, velger jeg kvalitative intervju som metode for innsamling av data. Hvis du velger å delta i prosjektet, ønsker jeg å gjennomføre intervju via telefon, Skype eller Zoom, kan også møte opp fysisk om situasjonen med dagens utfordringer som er knyttet til smitte tillater dette. Jeg beregner at det vil ta deg rundt en time for å svare på spørsmålene. Spørreskjemaet inneholder spørsmål om barnehageansatte sin rolle for språktilegnelse hos fremmedspråklige barn, spesielt ved oppstart i barnehagen. Dette er en undersøkelse der du ikke trenger å oppgi navnet ditt, navn på arbeidsplass og andre personlige informasjon, unntatt informasjon om din utdanning og arbeidserfaringer.

Det er frivillig å delta. Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger. Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrevet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt.

Prosjektet skal avsluttes 30.04.2021

Med vennlig hilsen Svetlana Malyavkina

Prosjektansvarlig
(Veileder)

Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *[sett inn tittel]*. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

7.2 Intervjuguide

Intervjuguide

1. Kan du fortelle litt om deg selv og utdanning du har?
2. Hvilke erfaringer har du fra arbeid i barnehage?
3. Kan du nevne hvilke arbeidserfaringer har du med barn som har annet morsmål enn norsk?
4. Hvordan opplever du å kommunisere med et minoritetsspråklige barn som ennå ikke kan noe norsk?
5. Hvordan kommuniserer du med barna i starten dersom barnet ikke forstår norsk?
 - Bruk av kroppsspråk?
 - Bruk av konkrete?
 - Bruk av morsmålassistent eller tolk?
 - Bildekort med vanlige begreper?
 - Bruk av tid/organisering av barnegrupper?
 - Andre metoder/hjelpemidler?
6. På hvilken måte syns du barns kompetanse i morsmål kan hjelpe dem å tilegne og videre utvikle sin kompetanse i norskspråk?
7. Hvordan kan du støtte barn til å bruke sitt morsmål som et redskap for å tilegne seg språkkompetanse i norsk?
8. På hvilken måte du kan støtte barn med annet morsmål enn norsk for at barn kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære?

9. Hvilken betydning syns du har et godt samarbeid med foresatte til barn med annet morsmål enn norsk?
10. Kan du fortelle litt om hva betyr for deg «et rikt språkmiljø» i barnehagen?
11. Hvordan kan du skape et rikt språkmiljø for barn med annet morsmål enn norsk for å fremme barns kompetanse i norsk?
12. Hvordan legger du til rette for arbeid med å fremme barnas norskspråklige kompetanse for barn med annet morsmål enn norsk i barnehagen?
13. Har du noen ganger deltatt på kurs/møte eller lignende der du har fått kjennskap om hvordan du skal legge til rette for barns språkutvikling i barnehagen?
 - Hvis du svarer «ja»: Hvordan disse kunnskapene kan hjelpe deg i arbeid med barn som har norsk som andre språk?
14. Hva er viktigst for deg i arbeid med språktilegnelse hos barn med annet morsmål enn norsk?
15. Hvilke vanskeligheter/ utfordringer har du møtt i arbeide med språktilegnelse hos barn med annet morsmål enn norsk?
16. Er det noe andre ting du vil nevne?

8.3 Transkribering av data

Intervjuguide		Svar informanten A	Svar informanten B	Ekstra notat
1	Kan du fortelle litt om deg selv og utdanning du har?	Jobbet som assistent fra 1997 til 2011. jobbet i reiselivet. Syns jeg har valgt riktig yrke, alltid lyst til å lære mer	Har begynt å jobbe i barnehagen i 2000, tok barne og ungdomsarbeider kurs først og var ferdig med barnehagelærer utdannelsen i 2014. Jobber som pedagogisk leder på småbarnsavd. Nå og som assisterende styrer. Veldig glad til å tilegne meg nye kunnskap	
2	Hvilke erfaringer har du fra arbeid i barnehage?	Jobbet som assistent i 14 år, ferdig med barnehageutdannelsen i 2014,	jobber i barnehagen siden 2000	

		deltid, per nå jobber som pedagogisk leder på småbarnsavdeling		
3	Kan du nevne hvilke arbeidserfaringer har du med barn som har annet morsmål enn norsk?	Alltid var det noen barn med en annet morsmål enn norsk i barnehagene jeg jobbet i, vil si lange erfaringer med å jobbe med denne gruppe barn. Nå er det bare tre barn av 11 som er etnisk norsk i gruppa min.	Har mange erfaringer, som speider jobbet jeg mye med barn fra ulike land, som fostermor til et barn med en annen bakgrunn enn norsk	
4	Hvordan opplever du å kommunisere med et minoritetsspråklig barn som ennå ikke kan noe norsk?	Omfattende, foreldrene som er i tilvennings periode brukes som resurs i barnehage, er sammen med barna på avdeling til barna bli kjent med barnehagens rytme, rutiner, dette er for å oppnå tillitkontakt med barnehagegruppa der både barna og foreldre blir trygg. Det er vanskelig, men ungene er utrolig flinke til å venne seg til nye hverdager, dette blir trygt for barna.	Viktig å blir forstått I starten, nå barna begynner å lære norsk, støtter de seg til det språket de kan/ erstatter de ordene på morsmål som de har ikke lært seg på norsk enda.	
5	Hvordan kommuniserer du med barna i starten dersom barnet ikke forstår norsk? • Bruk av kroppsspråk?	Håndleder de hele tiden i starten. Jeg bruker alt jeg kan for å at barna blir kjent med nye miljø, at barna følger seg trygg og kommer i kontakt med andre barn og voksne. Dette er veldig viktig for å skape trygghet. Kroppsspråk og tegn til tale brukes aktiv, ofte sammen med muntlig, Språket brukes veldig	Når barna kan ikke noe ord, så går det mye på improvisasjon og kroppsspråket brukes aktivt, gå i seg selv, snakke tydelig, ha øyekontakt, bruke bildestøtte (bild + begrep), bruker tospråklige assistenter for å hjelpe voksne og barna, men vi kunne ikke være avhenge av tospråklige vikarer, derfor	

<ul style="list-style-type: none"> • Bruk av konkreter? • Bruk av morsmålasistent eller tolk? • Bildekort med vanlige begreper? • Bruk av tid/organisering av barnegrupper? • Andre metoder/hjelpemidler? 	<p>aktiv, snakker hele tiden, bruker mye tid på hvert enkelt barn, spesielt i starten, deler både i små grupper og jobber individuelt; tar barna minst mulig ut av gruppa-dette er trygt da barna blir gradvis kjent med barna fra andre avdelinger.</p> <p>Bruker konkreter og humør aktivt- blir mye lettere for voksne og barna.</p> <p>Bruker morsmålassistent hvis vi har anledning til det. Personalgruppe er flerkulturelt. Tolker brukes ofte på foreldresamtale.</p> <p>Sang, rim og regler, både på norsk og morsmål, bøker på barns språk- dette skaper stolthet.</p> <p>Etter barna får tilegne seg grunnleggende språkkunnskap går det mye lettere.</p> <p>Barnehagen vår bruker vi ofte begrepskart, dvs at om vi snakker om / jobber med et tema, f.eks. Bukkene Bruse, så lager vi en montasje med bilder av det vi snakker om (Bukkene, trollet, brua). Denne montasjen henger framme, slik at barna kan snakke seg imellom om bildene. Så kan begrepskartet</p>	<p>brukte vi mye tegn til tale, det er morsomt og komisk. Mye av det som er nevnt brukes også til kommunikasjon med foreldrene. Jobbe tett på med hvert enkelt barn. Små barn lærer forttere. Tolker bruker ku i foreldresamtalene. Tenker på organisering, hvordan vi plasser/deler barn i grupper- barn uten kompetanse i norsk ved siden av et barn som er sterkere i språket. I kommunen har vi språkkontakt som kommer og jobber veldig intensivt med språk med minoritetsspråklige barn, spesielt med skolestartere</p>	
--	---	---	--

		<p>utvides, ettersom vi snakker om ting (bukkene har <u>horn</u>, brua er bygget av <u>stein</u>, under brua renner en <u>elv</u>, der vokser det <u>trær</u>, osv. Nye bilder av det vi snakker om. F.eks. brukte vi begrepskart da vi i fjor snakket med de store barna om hvor hver enkelt kom fra: verdenskartet, bilder av det enkelte lands flagg, konge/president, et bilde med typisk landskap, dyr som lever der, menneskene, planter, osv. Et veldig fint hjelpemiddel for å konkretisere det vi snakket om og begrepene som ble brukt, og vi opplevde at kartene ble brukt av barna, ble en kilde til gode samtaler (eks. «der er mitt flagg», «der er kongen i mitt land som heter ...», «i mitt land finnes elefanter og høyere fjell enn i Norge», osv.)</p>		
6	<p>På hvilken måte syns du barns kompetanse i morsmål kan hjelpe dem å tilegne og videre utvikle sin</p>	<p>Når barna er litt større, så hjelper det veldig mye, det oppfattes som det er lettere for barna. Når de er små, så har de ikke så mange kunnskaper i eget språk (muntlig). Morsmål er et redskap for barna og er</p>	<p>Jeg har opplevd at barna kan være touch i et år, men jeg ser at de forstår. Så kommer det dag når de knekker kode og begynner å snakke. De lagrer/hamstrer kunnskaper om språk først. Enn mer du kan på morsmålet enn letere kan det</p>	

	kompetanse i norskspråk?	grunnlag for å lære seg nytt språk. Foreldrene som resurs	være å lære norsk, tenker jeg. Barna er veldig flink til å snu seg på språket i forhold til situasjonen.	
7	Hvordan kan du støtte barn til å bruke sitt morsmål som et redskap for å tilegne seg språkkompetanse i norsk?	Jeg støtter minoritetsforeldrene i gruppa mi for at de bruker/lærer barna sine morsmål. Dette er ferdigfylt viktig for identitet og kommunikasjon med andre medlemmene av familie sin. Oppmuntrer foreldrene til å bruke hjerte sitt, bruke språk hjemme og i hverdagene, gi dem kunnskap i morsmål, jeg kan ikke lære de det. Norsk kommer de å lære i barnehagen	Barna støtter seg til morsmålet når de kan ikke finne riktige ord på norsk. Kanskje lære noe enkelte ord på barns morsmål som jeg kan bruke. I barnehagen har vi veldig stort fokus på det norske språket, men vi ønsker at foreldrene snakker morsmål hjemme og støtter de til det, syns foreldrene må gjøre det, jeg kan hjelpe barna med å lære norsk i bhg. Veldig på at foreldrene skal snakke morsmål, det trygger barna. Men vi oppfordrer de til å øv seg på norsk for at kommunikasjon mellom hjem-bhg lettere. Foreldrene er hjelpsomme, noe skriver grunnleggende ord på sitt språk med norsk uttalelse, mange bruker google oversettelse.	Påfølgende spørsmål 8.1.: «blir barna ofte avvist i leken på grunn av mangler kunnskaper i norsk?» Informanter 1: Ja, i noen tilfeller, spesielt blant større barn. Med de minste går mye lette fordi nesten alle barna på samme språknivå (muntlig)
8	På hvilken måte du kan støtte barn med annet morsmål enn norsk for at barn kan oppleve	Ved å støtte barna, gi dem følelse av trygghet, jobbe for at alle barna bli inkludert i og godkjent av barnegruppa. Hvis språket er et problem, går jeg inn i lek på en naturlig måte for	Bruke tid for å jobbe ekstra med språkutvikling/begrepsforståelse, støtte barns lek, nysgjerrighet, være der barna er og være en voksen barna kan være trygg på. Å fange opp ting	

	tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære?	å støtte de bara som trenger hjelp og blir selv en del av leken. Bruker tospråklige assistenter hvis vi har de i barnehagen, alle ansatte er bevist på språkstimulering	som barn strever med (det sosiale, språklige osv) og jobbe med å rette opp dette med en gang	
9	Hvilken betydning syns du har et godt samarbeid med foresatte til barn med annet morsmål enn norsk?	Veldig viktig. Godt samarbeid, noen av foreldrene kan litt norsk, andre kan ikke- bruker bildekort og konkreter. For eks. viser fram bildet av klær som barn mangler. Denne gruppe av foreldrene er opptatt av alt skal være riktig og de spør mye	Veldig stor betydning. Viktig at foreldrene blir trygge på oss og de sprer tryggheten over barna. Jeg måtte lære meg hvordan jeg skal kommunisere med foreldrene som kan ikke et annet språk enn morsmål. På avdeling bruker vi bildestøtte og f.eks. har laget et skjema med hvilken klær skal barna ha til hver årstid. Hvis vi har mulighet, lager vi en liste av setninger med nødvendige ting på begge språk og nummerer setninger (koder de i tall). Så hvis det er mangel på bleie, får familie meldingen med tall 4 f.eks. Bruker tolk på foreldresamtale, tett samarbeid med voksenopplæring, der fleste foreldre går på kurs.	
10	Kan du fortelle litt om hva betyr for deg «et rikt språkmiljø» i barnehagen?	Det er voksne som bader barn i språk. Bruker regler, sanger, bøker, nettet, filmer på barns språk.,	Å bade i språk uavhengig av nasjonalitet der alt blir benevnt, sette ord på alt, å gå i samtalene, snakke med barna heletiden under alle	

		<p>bruker foreldrene, for eksempel å synge på sitt språk.</p> <p>Gjøre barn bevist på mangfold og gi uttrykk på at vi er en del av mangfold. De opplever forskjellige språk og gir dem muligheter til å uttrykke seg gjennom følelsene.</p>	<p>hverdagssituasjonene– en måte å formidle kunnskaper i norsk</p>	
1 1	<p>Hvordan kan du skape et rikt språkmiljø for barn med annet morsmål enn norsk for å fremme barns kompetanse i norsk?</p>	<p>Å jobbe aktivt med språk, at alle i personalgruppa er bevist på hvorfor er det viktig å bade barn i språk, bruke foreldrene og tospråklige assistenter aktiv.</p>	<p>Jeg er veldig bevist på at vi må badet barnet i språket hele tiden, bruke språket aktivt benevne alt vi gjør i hverdagsrutinene, samtaler gjennom hele dagen. Bruk av språkkontakt. Det har jeg erfart, barna lærer sanger først, ikke sikkert de prater så mye norsk, men rim og regler lærer de fort. Derfor bruker vi det veldig mye. Ikke sikkert de skjønner hva ordene betyr, men med støtte fra bildet kan de knytte ord til bildet. De synger før de prater. Leser bøker veldig ofte, bruker bildet støtte inne og ute. Bruke alle muligheter til å forklare ord, f.eks. «snøen er kalt»- barna tar på snø</p>	
1 2	<p>Hvordan legger du til rette for arbeid med å fremme barnas norskspråklige</p>	<p>Bruker TRASS og ander skjemaer til å få bildet av hvordan barn ligger i språkutvikling.</p>	<p>Bruker ekstra tid til å jobbe med begreper med en gang jeg ser at barna skjønnte ikke, Øve på nye begreper hele tiden til barna tilegnet seg de, støtte barna</p>	

	kompetanse for barn med annet morsmål enn norsk i barnehagen?	Som er nevnt tidligere, det er å gi barna mulighet til å bli badet i norsk språk i barnehagen, ved å sette ord på alt man gjør i hverdagene, ofte brukes konkrete, bildekort, begrepskort.	under læringsprosessen for de skal oppleve mestring, være stolt og opplever glede Jobbe tett på, være flink til å finne nye løsninger. Badet barnet i språk, bruke andre barn som resurs. Du må være fysisk og mental til stedet når du kommuniserer med tospråklige. Bruke enkelte ord og samtidig prøve å vise det ved å bruke tegn til tale/peke på	
1 3	Har du noen ganger deltatt på kurs/møte eller lignende der du har fått kjennskap om hvordan du skal legge til rette for barns språkutvikling i barnehagen? Hvis du svarer «ja»: Hvordan disse kunnskapene kan hjelpe deg i arbeid med barn som har norsk som andre språk?	Har tatt fordypning i språk, der lærte mye om fremmedspråklige barn, kommunikasjon med fremmedspråklige familier. Det var lærerikt, tilegnet nye kunnskaper hvordan man formidler utvikling av språkmiljø for barn med en annet morsmål enn norsk. Hadde forelesere om språkutvikling hos fremmedspråklige barn gjennom møter, data kurs. Dette er fagutviklende.	Var med i prosjekt Kompetanse for mangfold for å tilrettelegge for fremmedspråklige i barnehagen, gi dem rom for kultur, språk og forståelse hvordan komme som fremmed i en ny kultur. Dette var spennende, følelse at jeg lærte mye, hjulpet mye til å forstå hvordan de ny kommende opplever norsk språk, kultur. Veldig glad til å tilegne meg nye kunnskap, leser artikler, googler hvis det er noe jeg er spent på	
1 4	Hva er viktigst for deg i arbeid med språktilegnelse	At barna får beherske morsmålet sitt; at barna opplever trygghet, blir en del av	At barna skjønner hverandre og kan gå i samhandling med andre barna og voksne. Bli skjønt, bli	påfølgende spørsmål 15.1: «Opplever du å

	hos barn med annet morsmål enn norsk?	gruppa; at vi får en fin gruppedynamikk	forstått er viktig. At barna får lære seg begreper/uttrykk på en forståelig måte, gjøre dem bevist på ords betydning, Bruke humor. Å se barns framgang, følge glede og være stolt av jobben jeg gjør	ha flerspråklige barn i gruppa som et problem?» Informanter 1: Nei, det er ikke det. Det er lærerikt og beriker barnehagens miljø.
1 5	Hvilke vanskeligheter/utfordringer har du møtt i arbeide med språktilegnelse hos barn med annet morsmål enn norsk?	Å forklare ting Opplere misforståelse Lite tid	Før jeg skjønt at barna hamstrer språket, er vanskelig å forstå i hvilken grad de skjønner det som blir sagt. I starten, pga lite erfaringer og kunnskaper, kunne jeg være bekymret på hvordan jeg skal legge til rette for å bli forstått og forstå. Nå har jeg det. Når jeg bruker ekstra tid for arbeide med språk med enkelte barn, kan det være utfordrende at alle barna blir sett. Du må tenke hele tiden hvordan du skal formidle ting og det jeg har formidlet er forståelig?	
1 6	Er det noe andre ting du vil nevne?	Bruke hverdagen sin som verdigfult, jobbe med det sosiale, gi barn opplevelse at barnehagen er et fint sted å være; forstå kroppsspråket, uttrykke seg forståelig og være mer ops på fremmedspråklige	Utfordringer som kan oppstå med arbeid med flerspråklige kan også sees på som læringsprosess, der jeg lærer å formidle ting på den måte det blir forståelig både for barna og foreldrene, når skal jeg begynne	

		<p>barn forstår det som blir sagt. Barna er en resurs.</p>	<p>å spisse språklæringen, lære nye begreper. Viktig å se at barna er stolt av seg selv når de lærer nye ord.</p> <p>Om jeg er usikkert på hvordan språk utvikler seg hos enkelte barn, ber jeg andre ansatte å observere, komme med innspill hvordan vi kan hjelpe barn</p>	
--	--	--	--	--